

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górasza a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci žalobcu **Ing. D. H.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. J. F., advokátom v B., proti žalovanému **F. N. M. S. R., D. X.**, o **náhradu mzdy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 17 C 19/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. júna 2007, sp.zn. 5 Co 262/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu **z a m i e t a** .

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 6. decembra 2005, č.k. 17 C 19/2000 – 263 v spojení s opravným uznesením zo dňa 13. marca 2006 č.k. 17 C 19/2000 – 273 uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi 601 600 Sk spolu s 17,6 % úrokom z omeškania od 20. januára 2000 do zaplatenia a náhradu trov konania 92 744 Sk všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaného zaviazal zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 30 080 Sk a rozhodol o vrátení súdneho poplatku 500 Sk žalobcovi. V časti o zaplatenie 111 431 Sk s príslušenstvom konanie zastavil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že medzitýmnym rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 12. septembra 2001 č.k. 17 C 19/2000 – 114 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21. mája 2002 sp.zn. 15 Co 51/2002 bolo určené, že výpoveď z pracovného pomeru zo dňa 28. októbra 1999 daná

žalovaným žalobcovi je neplatná a pracovný pomer žalobcu u žalovaného trvá. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 16. júla 2002. Po právoplatnosti tohto medzitýmneho rozsudku o nároku žalobcu na náhradu mzdy rozhodol v poradí druhým rozsudkom súd prvého stupňa, tak ako je hore uvedené, keď mal za to, že nárok žalobcu na náhradu mzdy vznikol od prvého dňa straty zamestnania, teda od 28. októbra 1999, keď rozhodným obdobím pre stanovenie priemerného zárobku bol III. štvrťrok 1999, kedy bol priemerný zárobok žalobcu 21 668 Sk. Náhrada mzdy žalobcu za obdobie od 20. októbra 2000 do 30. septembra 2002 by predstavovala sumu 696 376 Sk, vzhľadom na uplatnenú nižšiu sumu v návrhu, nemohol mu súd plnú sumu priznať. O úroku z omeškania rozhodol podľa § 256 ods. 2 Zákonníka práce, pričom výšku úroku z omeškania určil podľa § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 19. júna 2007 sp.zn. 5 Co 262/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti úroku z omeškania zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 13 % úrok z omeškania ročne zo sumy 601 600 Sk od 11. augusta 2003 do zaplatenia a vo zvyšku v tejto časti žalobu zamietol. V zvyšných napadnutých častiach rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania 12 877 Sk k rukám jeho právneho zástupcu do troch dní. Uviedol, že odvolanie žalovaného je čiastočne dôvodné v časti týkajúcej sa príslušenstva pohľadávky. V danom prípade, bolo potrebné, tak ako to správne posudzoval i súd prvého stupňa, posúdiť nárok žalobcu podľa predpisov platných do 31. marca 2002, teda podľa zákona č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákonník práce). Mal za to, že zamestnancovi pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru patrí náhrada mzdy vo výške priemerného zárobku odo dňa, kedy oznámil zamestnávateľovi, že na ďalšom zamestnávaní trvá. Oznámenie zamestnanca, že trvá na tom, aby ho zamestnávateľ ďalej zamestnával, je jednostranným právnym úkonom zamestnanca, ktorý môže zamestnanec urobiť (ak má mať význam z hľadiska ust. § 61 ods. 1 Zák. práce) potom, čo s ním zamestnávateľ rozviazal pracovný pomer (v danom prípade po oboznámení sa s výpoveďou z pracovného pomeru zo dňa 28. októbra 1999), najneskôr však do rozhodnutia súdu o žalobe zamestnanca o určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru. Vzhľadom na to, že medzi momentom rozviazania pracovného pomeru a rozhodnutím súdu spravidla uplynie dlhšie časové obdobie, je podľa názoru odvolacieho súdu zamestnancom zvolený deň oznámenia, že trvá na tom, aby ho zamestnávateľ ďalej zamestnával, rozhodujúci len pre určenie rozsahu náhrady mzdy, ktorá zamestnancovi patrí odo dňa oznámenia (najneskôr

však odo dňa nasledujúceho po uplynutí výpovednej doby) až do doby, kedy zamestnávateľ umožní zamestnancovi pokračovať v práci alebo do doby, keď dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru, nie však už pre určenie výšky takejto náhrady. Súd prvého stupňa preto správne určil výšku náhrady mzdy. Nesprávny bol záver súdu prvého stupňa ohľadom priznania úroku z omeškania k náhrade mzdy od 20. januára 2000 do zaplatenia náhrady. Pretože čas uspokojenia nároku na náhradu mzdy podľa § 61 ods. 1 Zák. práce nie je ustanovený právnym predpisom (nejedná sa o ekvivalent mzdy za vykonanú prácu, ktorá by bola splatná v zmysle ust. § 119 Zák. práce), rozhodnutím alebo dohodou, je potrebné nárok uspokojiť do troch dní odo dňa, keď o uspokojenie oprávnený účastník požiadal (§ 253 ods. 2 Zák. práce). Až potom, čo peňažný nárok nebol včas a riadne uspokojený, je možné požadovať úroky z omeškania vo výške ustanovenej pre občianskoprávne vzťahy (§ 256 ods. 2 Zák. práce). Vzhľadom na vyššie uvedené skonštatoval odvolací súd, že špecifikácia náhrady mzdy uplatnenej žalobcom v konaní bola doručená protistrane dňa 7. augusta 2003, nárok tak mal byť uspokojený do 10. augusta 2003, keďže k tomuto nedošlo, je žalovaný počnúc od 11. augusta 2003 s plnením v omeškaní. Priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska ku dňu 11. augusta 2003 (diskontná sadzba predstavovala k tomuto dňu 6,50 %) v zmysle nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. od prvého dňa omeškania so splatnosťou náhrady mzdy, vo zvyšku v časti uplatneného úroku z omeškania žalobu ako nedôvodnú zamietol, a v zostávajúcich napadnutých častiach rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil, podľa § 219 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku, v časti výroku, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa o príslušenstve priznanej náhrady mzdy, podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal v tejto časti zrušiť a vrátiť na ďalšie konania. Namietal, že odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti bez toho, aby mu umožnil sa k novému výpočtu, ktorý použil odvolací súd vyjadriť, čím mu znemožnil konať pred súdom. Bol toho názoru, že je nesprávny záver odvolacieho súdu, že nárok na zaplatenie náhrady mzdy vznikol až po výzve na plnenie, ktorá mohla byť uskutočnená až po právoplatnom rozhodnutí súdu o samotnom nároku, ako aj úvaha súdu, že takto vyplatená mzda nie je mzdou a je len náhradou a v tom prípade je potrebné ju samostatne uplatniť zo strany zamestnanca.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním je možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že tento ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval správny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu uplatneným dovolacím dôvodom, predmetom dovolacieho prieskumu bolo posúdenie veci v otázke omeškania s plnením náhrady mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru a výške úrokov.

Správne, vzhľadom k dátumu vzniku nároku žalobcu, posudzoval súd prvého stupňa ako i odvolací súd, nárok žalobcu podľa predpisov platných do 31. marca 2002, t.j. podľa Zákona č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej iba Zákonník práce), v zmysle § 251 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z.z.

Podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce, ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne zrušil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho ďalej zamestnával, jeho pracovný pomer trvá i naďalej a zamestnávateľ je povinný poskytnúť mu náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi vo výške priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, až do doby, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo keď dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru.

Podľa § 61 ods. 2 Zák. práce ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje šesť mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za ďalší čas primerane znížiť. Prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať; súd pri svojom rozhodovaní prihliadne najmä na to, či zamestnanec bol medzitým inde zamestnaný, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol alebo z akého dôvodu sa do práce nezapojil.

Rozhodnutím súdu o určení platnosti alebo neplatnosti skončenia pracovného pomeru je súd rozhodujúci o náhrade mzdy viazaný a bez kladného rozhodnutia o neplatnosti skončenia pracovného pomeru sa nemožno s úspechom domáhať nároku na náhradu mzdy. Rozsah nároku na náhradu mzdy závisí od toho, kedy zamestnanec oznámil zamestnávateľovi svoje rozhodnutie, aby ho ďalej zamestnával. Nárok na náhradu mzdy trvá až do času, kedy mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo keď dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru. Náhrada mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce sa môže zamestnancovi priznať iba vtedy, ak je splatná v čase vydania súdneho rozhodnutia, nemožno ju zásadne priznať ako opakujúcu sa dávku do budúcnosti. Osobitná úprava nárokov z neplatného rozviazania pracovného pomeru v ustanoveniach § 61 a nasl. Zákonníka práce

vyklučuje použitie všeobecných ustanovení o náhrade mzdy pri prekážkach v práci na strane organizácie, pokiaľ ide o nároky zamestnanca. Ak sa pracovník domáha vyslovenia neplatnosti rozviazania pracovného pomeru a priznania náhrady mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce a súd zistí, že žaloba v otázke neplatnosti pracovného pomeru je dôvodná, rozhodne o nároku na náhradu mzdy podľa stavu, ktorý tu je v čase vyhlásenia rozsudku (viď R 10/1969).

Správny bol záver odvolacieho súdu, že v prípade náhrady mzdy pri neplatne rozviazanom pracovnom pomere, náhrada mzdy nemá charakter ekvivalentu mzdy, ale má charakter satisfakcie voči zamestnancovi a súčasne sankcie voči zamestnávateľovi. Dôvodne potom odvolací súd zmenil i rozhodnutie o začatí plynutia omeškania pri uspokojení tohto nároku (satisfakcie), pri ktorom nenastáva splatnosť v zmysle § 119 Zákonníka práce, ale povinný plnením sa dostáva do omeškania podľa všeobecných ustanovení Zákonníka práce (§ 256 ods. 2 Zákonníka práce).

V zmysle § 256 ods. 1 Zákonníka práce účastník, ktorý včas a riadne neuspokojí nárok druhého účastníka, je v omeškaní.

V zmysle § 256 ods. 2 účastník, ktorého peňažný nárok nebol včas a riadne uspokojený, môže požadovať úroky z omeškania vo výške ustanovenej pre občianskoprávne vzťahy. Ak ide o omeškanie s plnením vecí, zodpovedá účastník, ktorý včas a riadne neplnil, za jej stratu, poškodenie alebo zničenie, okrem ak by k tejto škode došlo aj inak.

Dovolací súd sa stotožnil i s priznanou výškou úrokov, ktorú určil odvolací súd vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska ku dňu začatia plynutia lehoty, v ktorej bol žalovaný v omeškaní s plnením splatnej pohľadávky.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie existencie vady dovolateľom priamo namietanej (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej, alebo

už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným). Existencia niektorej z vyššie uvedených vád však nebola dovolacím súdom v konaní zistená.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci bola žalobcovi súdom odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Dovolateľ namietal, že odvolací súd, ak zaujal vo svojom rozhodnutí iný právny záver ohľadom otázky omeškania s plnením a výšky úrokov, nemohol sám zmeniť túto časť výroku

napadnutého rozsudku, ale zrušiť v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa a umožniť dovolateľovi sa k takémuto názoru vyjadriť.

Dovolací súd dospel k záveru, že posúdenie otázky omeškania s plnením náhrady mzdy bolo v danom prípade otázkou právneho posúdenia, nie skutkovou, ktorú by bolo potrebné, vzhľadom na dokazovanie vykonané vo veci, opätovne dokazovať pred súdom prvého stupňa. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí presvedčivo odôvodnil, z akých právnych, ako i skutkových záverov vychádzal pri svojom zmenenom rozhodnutí, a ako bolo uvedené vyššie, dovolací súd sa týmito právnymi závermi stotožnil.

Odňatie možnosti pred súdom konať nemožno vidieť v právnych záveroch, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné právo účastníka.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu v napadnutej časti podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 29. júla 2009

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková